

Տ. ԳՐԻԳՈՐ ԱԲԵՂԱ ՍԻՆԱՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉՐ՝
ԽՈՍՎԱՄ Ս. ԷՋՍԻԱՄՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱՄ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(21 դեկտեմբերի, 2025 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ.ամէն:

«Աստուած, քաւեա՛ զիս զվեղաւորս»
(Ղուկ. ԺԸ. 13):

Սիրելի՛ հավատացյալ եղբայրներ եւ քույրեր,

Այսօրվա Ավետարանական հատվածում մեր Տերը Հիսուս Քրիստոս իր շուրջը հավաքված մարդկանց պատմում է մաքսավորի և փարիսեցու վերաբերյալ մի առակ, որը լավագույնս բացահայտում է մարդկային լավ և վատ հատկանիշները՝ մի կողմից խոնարհությունն ու սեփական սխալները գիտակցելու կարողությունը, մյուս կողմից՝ մեծամտությունն ու անձնասիրությունը: Քրիստոսավանդ այս պատմությունը մեզ ուսուցանում է իրավամբ առաջնորդում է դեպի խոնարհություն ու ազնվություն, սրտաբուխ աղոթք, որոնք մարդուն պարզեցնում են անմիջական և ճշմարիտ հաղորդակցություն Աստծու հետ:

Տիրոջ ներկայացրած առակում Փարիսեցին, որպես Հին Ուխտի ներկայացուցիչ, աղոթքի ժամանակ կարծես հաշվետվություն էր ներկայացնում սեփական «բարեպաշտության» վերաբերյալ՝ պարծենալով իր կատարած գործերով: Նա մանրամասն թվարկում էր իր պահած կանոններն ու օրենքները և գոհանում էր իր կատարած ծիսակարգերից, որոնք, իրականում ոչ այլ ինչ էին, քան ցուցամոլություն և սեփական անձի գովաբանություն: Փարիսեցին իրեն համարում էր անբասիր և օրինապահ մարդ, սակայն նրա աղոթքը վերածվել էր մեծամտության և ինքնագովության երկար մի շարադրանքի՝ խախտելով բարոյական և հոգևոր բոլոր սկզբունքները: Նա զուրկ էր այն գիտակցումից, որ Աստծու առջև կանգնած մարդը

պետք է լինի խոնարհ ու երկյուղած, այլ ոչ թե մեծամիտ և պարծենկոտ: Դեռ ավելին՝ փարիսեցին, առանց գիտակցելու, ծածուկ՝ հավանաբար ինքն իրեն արդարացնելով, փորձում էր արհամարհել իր կողքին կանգնած մաքսավորին՝ միամտորեն կարծելով, թե այդ համեմատությունը կօգնի, որ ինքն արդարանա, որովհետև նրա համար խորթ էին դիմացինին սիրելու կարողությունը, գթուկությունն ու մարդկային կարեկցանքը, հակառակ այն բանի, որ ինքը շատ լավ գիտեր աստվածաշնչյան հետևյալ ճշմարտությունը՝ «Տերը հակառակ է ամբարտավաններին, Նա շնորհ է տալիս խոնարհներին» (Առակ. Գ. 34): Ահա թե որտեղ է թաքնված մարդկային մեծագույն արատը՝ հանուն ինքնարդարացման՝ ընկերոջը դատապարտել, կամ սեփական անձը մեկ ուրիշի հետ համեմատել, անձնական տկարություններն ու սխալները թաքցնել: Այս ամենը շատ հեռու են քրիստոնեական ճշմարտություններից և բարոյական սկզբունքներից, քանզի իրական քրիստոնյան պետք է խուսափի ինքնագովասանքից, դիմացինին դատապարտելուց ու համեմատականներ անցկացնելուց՝ գիտակցելով, որ միայն Աստված է կատարյալ և արդար: Փարիսեցու աղոթքը, ինչպես Ավետարանն է վկայում, իրականում աղոթք չէր, այլ՝ ինքնագովասանք: Նա կարծես տաճար էր եկել՝ Աստծու առջև ցույց տալու իր արդար և սուրբ լինելը: Այդպիսի աղոթքը ոչ թե Աստծու հետ հաղորդվելու միջոց է, Աստծու շնորհը ստանալու ցանկությունն ու բաղձանք, այլ սեփական անձի պաշտամունք, որը մերժելի է մեր Տիրոջ համար:

Փարիսեցու և մաքսավորի միջև առկա է արմատական հակադրություն: Փարիսեցու աղոթքն ուղեկցվում է ինքնաբավությանմբ և արտահայտում էր նրա հպարտությունը, մինչդեռ մաքսավորի աղոթքը խորապես խոնարհված հոգու ճիշ է՝ լի զղջումով և ապաշխարությունամբ: Իր մեղքերի ծանրությունից հոգեպես տկարացած, Աստծու զորությունից վախեցած ու Նրա ամենատես հայացքի առջև կանգնած մաքսավորը նույնիսկ չէր համարձակվում իր հայացքը բարձրացնել դեպի երկինք, չէր փորձում արդարանալ, համեմատվել ուրիշների հետ, այլ գիտակցելով սեփական մեղսավորությունը՝ ցանկանում էր անկեղծ սրտով ապաշխարել: Համակված զղջման խոր զգացումներով՝ նա միայն ծեծում էր իր կուրծքը՝ աղոթելով՝ «Աստված, ներիր ինձ՝ մեղավորիս»: Նրա անկեղծ աղոթքը արտահայտում էր մարդկային հոգու ճշմարիտ ձգտումը՝ անդադար պայքարել սեփական մեղքերի դեմ՝ առանց անձնասիրության և հպարտության: Մարդկային կյանքի թերևս ամենագեղեցիկ և ամենանվիրական պահը աղոթական վիճակն է, երբ

մարդը, առանձնություն մեջ և Աստծու հետ դեմառդեմ, անդրադառնում է իր գործերին ու մեղքերին, զղջում դրանց համար և հասնում ինքնամաքրագործման՝ միաժամանակ խնդրելով Աստծու ողորմությունն ու գուժը:

Սա է աղոթքի ճշմարիտ ընկալումը. այն չպետք է դառնա ինքնարդարացման կամ ուրիշներին, իր նմաններին արհամարհելու առիթ, այլապես՝ աղոթքը կկորցնի իրական նշանակությունը և կվերածվի միայն ձանձրալի ինչ-որ բարբաջանքի:

Մաքսավորի համար աղոթքը երջանիկ այն պահն էր, երբ ինքը, զգալով իր մեղքերի ծանրությունը, ցավով և տրտմությամբ աղերսում էր Աստծու ներողամտությունը: Ս. Գրիգոր Նարեկացու խոսքերով՝ «...նրա սրտի ողբաձայն հառաչանքների աղաղակն էր, որ բարձրանում էր առ Աստված»: Դա սրտի հառաչանք էր, որը բարեպաշտ էր դարձնում նրան ոչ թե արտաքուստ, այլ ներքուստ՝ իր խոնարհությամբ: Աստված կատարում է միայն այն աղոթքը, որը լի է ճշմարիտ սիրով և զղջումով, բայց ոչ ինքնագովություն մեջ ու ցուցամոլությամբ: Այս առակում տեսնում ենք կյանքում երբեմն հանդիպող երկու հակադիր կերպարների. մեկը՝ ամբարտավան, մյուսը՝ խոնարհ: Եւ Հիսուս Քրիստոս ամփոփում է այս առակը՝ նշելով. «Սա, — նկատի ունենալով մաքսավորին, — իջավ իր տունը արդարացած, ոչ մյուսը, որովհետև ով որ բարձրացնում է իր անձը, կխոնարհվի, և ով որ խոնարհեցնում է իր անձը, կբարձրացվի» (Լուկ. ԺԸ. 14): Սույն պատգամը մեզ համար ոչ միայն կարևոր վկայություն է, այլ նաև Աստծուն և մեր մերձավորներին ջերմագին ու անկեղծորեն սիրելու կոչ:

Միրելի՛ հավատացյալներ, մարդը, որպես հողեղեն արարած, ունի թերություններ, թույլ է տալիս սխալներ: Այն թերությունը, որ նա տեսնում է ուրիշների մեջ, իրականում առկա է նաև իր մեջ: Այո՛, երբ մարդն արհամարհում է ինչ-որ մեկին կամ սեփական անձը վեր դասում մյուսներից, նա չի կարող արդարացված լինել ո՛չ մարդկանց, ո՛չ իսկ Աստծու առջև: Մարդը ճշմարիտ արդարության, Տիրոջ գնահատանքին կարող է հասնել միայն այն ժամանակ, երբ նկատելով սեփական տկարություններն ու սխալները՝ անկեղծ զղջումով ծնկի գա, աղերսի Աստծու ողորմությունն ու գուժը և այդպիսով բռնի իրական արդարացման ճանապարհը: Քրիստոնեական ընկալմամբ՝ աղոթքը խոկման պահ է, երբ մարդը, իր Արարչի հետ դեմառդեմ կանգնած, հոգևոր հաղորդակցություն է հաստատում Նրա հետ՝ մի կողմից զգալով Աստծու անսահման մեծությունը, իսկ մյուս կողմից՝ սեփական խեղճությունն ու փոքրությունը:

Աղոթքի ընթացքում էականը ոչ թե ուրիշների հետ համեմատվելն է, ուրիշների գործած սխալները հիշելն ու դատապարտելն է, այլ՝ գիտակցելը սեփական սխալներն ու մեղքերը և դրանց համար զղջալն ու ապաշխարելն է: Մարդը որպես նախաօրինակ պետք է ունենա Քրիստոսի երկրային կյանքն ու Աստծու սրբությունը, որ շընկնի ինքնարդարացման սնափառ և ունայն զգացումների որոգայթը:

Սակայն ցավ ի սիրտ պետք է նշել, որ մեր օրերում հատկապես ակա-նատես ենք լինում որոշ անձանց, որոնք ինչպես փարիսեցի չեն հապա-ղում հանրայնորեն փնտվելու և քննադատելու իրենց եղբայրներին, իրենց հայրերին ու իրենց Մայր Եկեղեցին, ովքեր հանրային կերպով քննադա-տում են դիմացիներին, միայն ու միայն իրենք իրենց օրինապահ և սուրբ ներկայացնելու համար: Նման մարդկանց մասին է Քրիստոս ասում. «Դուք նման եք սպիտակեցրած գերեզմանների, որոնք դրսից գեղեցիկ են երևում, բայց ներսից լի են ապականություն» (հմմտ. Մատթ. ԻԳ. 27): Բայց Տերը լսում է և կատարում է ոչ թե նրանց՝ հին ու նոր կեղծավոր փարիսեցիներ-ի խնդրանքները, այլ նրանց ովքեր խոնարհ սրտով ու հոգով, զղջացող անձով՝ ինչպես ավետարանական մաքսավորը, կանգնած տաճարի մի անկյունում, բախելով իրենց ներքին տաճարի դռները, անձայն, բայց հո-գեպես բարձրադաղակ առ Աստված՝ աղոթում են՝ եղբայրների, հայրերի և ողջ սուրբ Եկեղեցու և Հայրենի երկրի համար: Եւ ինչպէս Սուրբ Գիորքն է ասում՝ «Ով Ինձ հաւատում է, նրա ներսից կենդանի ջրերի գետեր պիտի բխեն» (Հովհ. է. 38): Այո՛, միայն խոնարհ ու զղջացող անձի ներաշխար-հում կարող է բնակվել ու առատապես բխել Սուրբ Հոգին՝ Իր կենդանի ջրերով հարուցանելով անկյալ, մեռյալ անձին:

Իրապես, սիրելի՛ եղբայրներ և քույրեր, մարդկությունն այսօր, առավել քան երբևէ, մաքսավորի նման աղոթողների կարիքն ունի՝ ճշմարիտ լույսը վերագտնելու և Աստծուն նվիրվելու համար: Պետք է գնալ առ Աստված՝ ազատվելով փառամոլությունից և անձնասիրությունից: Հպարտությունը ու մեծամտությունը համակված մարդը չի կարող ապրել աղոթքի այդ սրբազան պահը: Քրիստոնեական աղոթքը պետք է լինի ճշմարիտ ու խո-նարհ՝ առանց ինքնագովություն: Մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս, մաքսավորի և փարիսեցու վերաբերյալ առակը պատմելով, բացահայտում է մի պարզ, բայց հավիտենական ճշմարտություն՝ Աստված նայում է ոչ թե մարդու արտաքին բարեպաշտությունը, այլ՝ նրա սրտի խոնարհությունը:

Ուստի, սիրելիներ, եկե՛ք առաջին հերթին քննենք մեր անձերը, հաստատակա՛մ լինենք Աստծու օգնության մեր սխալները ուղղելու մեջ: Եւ թող մեր հանապազօրյա աղոթքը լինի մաքսավորի աղոթքի նման՝ լի հեզության մը ու խոնարհության մը, իսկ մենք՝ իբրև մաքսավորներ, եկե՛ք երկինք առաքենք մեր հոգու խորքից բխող ճիշը՝ «Աստված, ներիր մեզ՝ մեղավորներին»։ այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

